

**Pārskats par
Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017. – 2021.gadam
īstenošanai piešķirtā valsts budžeta finansējuma
izlietojumu 2018. gadā**

Latvijas Nacionālā bibliotēka

Ministrijas vai citas centrālās valsts iestādes nosaukums

**Izstāde "Luters. Pagrieziens". Izstāde notiek Strasbūrā
un Rīgā Eiropas Kultūras mantojuma gada ietvaros.
Sadarbībā ar Strasbūras Universitātes Bibliotēku,
Štutgartes bibliotēku un Latvijas Nacionālo bibliotēku.
Atbalsta Gētes institūts, Bādenes-Virtenbergas zeme un
Bavārijas zeme.**

Pasākuma nosaukums un pilnais norises laiks

I. Pasākuma saturiskais pārskats

1. Pasākuma mērķis	<p>Izstāde "Luters. Pagrieziens" tapa kā sadarbības projekts starp Latvijas Nacionālo bibliotēku (LNB) un Strasbūras Nacionālās un Universitātes bibliotēku (BNU) ar mērķi atainot vienu no svarīgākajiem pēdējās tūkstošgades Eiropas kultūras notikumiem – reformācijas sākumu divās pilsētās Rīgā un Strasbūrā, kuras Lutera reformāciju pieņēma kā vienas no pirmajām visā Eiropā. "Luters. Pagrieziens" balstījās uz BNU veidotās izstādes (<i>Le vent de la Réforme – Luther 1517 / Der Sturmwind der Reformation – Luther 1517</i>, Strasbūra, 10.03.2017-05.08.2017) koncepciju, bet piedāvāja atšķirīgu, LNB komandas veidotu oriģinālu saturu; "Luters. Pagrieziens" mērķis bija parādīt Lutera soļa ietekmi uz sabiedrību Livonijā (Rīgā) un uz šodienas latviešu kultūru, ņemot vērā, ka reformācijas ietekmē radās rakstītā latviešu valoda. Izstādes fokuss tika vērsts uz pirmajām divām reformācijas desmitgadēm, parādot Lutera mācības veidošanos, straujo izplatību Eiropā (mācība ātri sasniedza perifēriju – Livoniju) un nestajām pārmaiņām. Latvijas simtgades kontekstā izstāde uzsvēra, ka Lutera ar savu mācību ietekmēja latviešu rakstu valodas veidošanos un attīstību. Caur valodas un tekstu prizmu izstāde sasaistīja Lutera un reformāciju ar šodien.</p> <p>Veidojot izstādi "Luters. Pagrieziens", LNB sadarbojās ar astoņām atmiņas institūcijām Latvijā un Rietumeiropā, kuras deponēja priekšmetus izstādei. Izstādē bija skatāmi gan mākslas objekti - katoļu baznīcas kulta priekšmeti un svēto statujas, kā arī grāmatas. Mākslas priekšmeti tika deponēti no Latvijas muzeju</p>
---------------------------	--

kolekcijām – Rundāles pils muzeja un Latvijas Nacionālā Vēstures muzeja. Izstādes kodolu veidoja grāmatas no LNB, BNU, Vürtenbergas Zemes bibliotēkas (*Württembergische Landesbibliothek*), Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas, Bavārijas Valsts bibliotēkas (*Bayerische Staatsbibliothek*) un no Upsalas Universitātes bibliotēkas (*Uppsala universitetsbibliotek*) kolekcijām.

Izstāde sastāvēja no sešām tematiskajām daļām:

- **Ievads** (ievadteksts, Lutera attēls, notikumu hronoloģija un digitālā projekcija);
- **Pirms Lutera. Dievbijība vēlajos viduslaikos.** Vēlo viduslaiku dievbijība un materiālie priekšmeti, kas no tās ir saglabājušies Rīgā;
- **Luters nostājas pret.** Lutera personība, 95 tēzes un Reformācijas sākums Vitenbergā 1517. gadā, pirmās reakcijas uz viņa mācību;
- **Eksportētais Luters. Vardarbība un jauna radišana.** Sākotnējā Lutera tēžu uztverei Elzasā un Reinas ielejā, kā arī Rīgā un Livonijā 1520.-1525. gadā. Mēs rādām gan atbalstu Lutera vēstījumam, gan tās izraisīto vardarbību pret pielūgsmes priekšmetiem, kā arī vēršam uzmanību uz to kā reformācija savā pirmajā desmitgadē ietekmēja latviešu kā rakstītas valodas attīstību;
- **Luters un Mūzika.** Mūzika, kas luterisko himnu, dziesmu grāmatu un dziesmu uzvedumu formā piedzīvoja strauju attīstību pirmajās reformācijas desmitgadēs. Uzsvars uz Strasbūru un Rīgu;
- **Lutera Bībele. Svētie Raksti tautas valodās.** Bībeles tulkojumi tautas valodās Lutera ietekmē.

Izstādes teksti un informatīvie materiāli bija pieejami divās valodās - latviešu un angļu.

Izstādei tika īpaši sagatavoti sekojoši izdevumi: izstādes katalogs latviešu un angļu valodās (224 lpp., ilustrācijas, iespiests 300 eksemplāros), Lutera 95 tēzes (Kaspara Bankovska tulkojumā) un kartiņa-flaieris ar senāko latviski pierakstīto tekstu – “Gisberta tēvreizi”; gan tēzes, gan kartiņu katrs apmeklētājs varēja par brīvu paņemt līdz.

Izstādes veidošanā iesaistītās personas:

Organizācijas vadība

Alain Colas, Bibliothèque Nationale et universitaire de Strasbourg

Hanns Jörg Kowark, Württembergische Landesbibliothek, Stuttgart

	<p>Andris Vilks, Latvijas Nacionālā bibliotēka</p> <p>Koncepcija Madeleine Zeller, Benoît Jordan, Matthieu Arnold</p> <p>Kuratori un izstādes tekstu autori Andris Levāns, Gustavs Strenga</p> <p>Projekta direktore Brigita Zelča-Aispure</p> <p>Projekta koordinatore Kristiāna Kirša</p> <p>Izstādes iekārtojuma mākslinieks Reinis Suhanovs</p> <p>Grafiskais dizains Una Granta, Anete Krūmiņa</p> <p>Eksponātu apraksti Madeleine Zeller, Benoît Jordan, Christian Herrmann, Beat Föllmi, Matthieu Arnold, Andris Levāns, Gustavs Strenga</p> <p>Video komentāri Gustavs Strenga, Agnese Bergholde-Wolf, Andris Levāns, Kaspars Kļaviņš, Martin Pabst, Kaspars Bankovskis, Mārtiņš Boiko, Guntars Prānis, Juris Cālītis</p> <p>Tulkotāji Aiga Šemeta, Dens Dimiņš, Ieva Lešinska</p> <p>Redaktore Jolanta Treile</p> <p>Korektore Guna Kalniņa</p> <p>Krājuma konservatore Sintija Saldābola</p> <p>Pedagoģiskā programma Inga Surgunte, Liene Salmiņa, Danute Grīnfelde</p> <p>LNB darba grupa un partneri Andris Vilks, Dzintra Mukāne, Marta Dziļuma, Līga Upmale, Evija Majore, Solveiga Ķīkule, Anita Egle-Bērtiņa, Guna Lasmane, Viktorija Moskina, Lāsma Timma, Jurgis Īvāns, Jevgēņijs Sisojevs, Ainārs Egle</p> <p>Animācija <i>Cube</i>, Reinis Anziķis, Uldis Brīze, Edgars Kuzmins, Ieva Ose, Toms Segliņš, Kristaps Šteimanis</p> <p>Foto un video Krists Luhaers</p> <p>Mūzika un audio ieraksti Guntars Prānis, Larisa Bulava, grupas <i>Schola Cantorum Riga</i> un <i>Fabella Ensemble</i>, Rīgas Doma koris, Varis Kurmiņš</p> <p>Izstādes tehniskais iekārtojums SIA “Dekorāciju darbnīca”</p> <p>Izstādes publicitāte Ieva Laizāne, Anna Muhka, Augusts Zilberts, Zigurds Zaķis</p>
2. Īstenoto aktivitāšu apraksts un laika grafiks	Izstādes interaktīvo risinājumu izstrāde un nodrošināšana (janvāris, 2018-februāris, 2019)

	<p>Digitālo risinājumu aģentūra <i>Cube</i> izstrādāja vairākus interaktīvos risinājumus izstādes “Luters. Pagriezieni” izstādes vajadzībām: Ekrānu risinājumu nodrošināšana izstādes norises laikā (novembris-februāris) Iepriekš aprakstītais risinājums pēc izstādes beigām tika izvietots uz domēna luters.lv, kur lietotāji ērti var apskatīt visus izstādes materiālus, kas izstādes laikā bija aplūkojami 5 ekrānos (februāris 2018-februāris 2019)</p> <p>Izstādes pavadošās izglītības programmas realizācija (janvāris, 2018-februāris, 2018) Izglītības programmas nodarbību vadīšana (janvāris, 2018-februāris, 2018)</p> <p>Izstādes publicitātes programmas izstrāde un realizācija (janvāris, 2018-februāris, 2018) Informācijas sagatavošana un izplatīšana drukātajiem un elektroniskajiem (janvāris, 2018-februāris, 2018) Publicitātes (reklāmas) materiāla sagatavošana un izplatīšana (janvāris, 2018-februāris, 2018)</p> <p>Izstādi pavadošo pasākumu realizācija (janvāris, 2018-februāris, 2018) Ekskursiju izstādē organizēšana un vadīšana katru sestdienu plkst. 12 (janvāris, 2018-februāris, 2018) Sarunu ar izstādes kuratoriem un veidotājiem organizēšana un īstenošana (janvāris, 2018-februāris, 2018) Diskusijas par cilvēka brīvību ar vācu politiķi Ralfu Fiksu (<i>Ralf Fück</i>) organizēšana sadarbībā ar Gētes institūtu (janvāris, 2018)</p> <p>Izstādes demontāža un deponēto materiālu atgriešana sadarbības partneriem – atmiņas institūcijām (februāris, 2018)</p>
<p>3. Pasākuma mērķauditorija (t. sk. plānotās iedzīvotāju grupas, sasniegto iedzīvotāju skaits (tiešā un netiešā mērķauditorija), iespēja līdzdarboties un/vai sniegt atgriezenisko saiti, daudzveidīgu pieejamības aspektu nodrošināšana utt.)</p>	<p>Izstādes mērķis bija uzrunāt plašu auditoriju (vecāko klašu skolēnus, studentus, ieinteresētu publiku (cilvēkus, kas iedziļinās kultūras, vēstures, sociālajos procesos), ārvalstu tūristus, bibliotēkas apmeklētājus, (atsevišķos aspektos - tēmā iedziļinājušos publiku - ekspertus). Tika izvirzīts sasniedzamais auditorijas apjoms 13 000 apmeklētāju. Laika posmā no izstādes atklāšanas 2017. gada 31. oktobra līdz tās noslēgumam 2018. gada 4. februārī izstādi aplūkoja 13622 apmeklētāji.</p> <p>Izstādi pavadošā izglītojošā programma tika veidota ar mērķi veicināt izstādes satura pieejamību divām apmeklētāju mērķgrupām: skolēniem un pieaugušiem, latviski runājošiem apmeklētājiem bez profesionālām zināšanām izstādē skatītajās tēmās.</p>

	<p>Vadoties pēc LNB pastāvīgajā ekspozīcijā “Grāmata Latvijā” uzkrātās pieredzes darbā ar skolēnu grupām, kā arī sadarbojoties ar izglītības jomas profesionāļiem – Iespējamās Misijas skolotājiem un izglītības uzņēmumu “Lielvārds” – piedāvājums skolām tika segmentēts trīs skolēnu grupām, katrai no tām radot atšķirīgu izglītojošu pakalpojumu, balstītu mūsdienīgā izpratnē par vecumspsiholoģiju un kompetencēs balstītu izglītību. Bija pieejamas trīs veida nodarbības atbilstoši skolēnu vecumam – uzdevumu grāmatiņa sākumskolai, nodarbība par latviešu rakstu valodas veidošanos pamatskolai un kritiskās domāšanas treniņš vidusskolai.</p> <p>Izglītības programma izstādē “Luters. Pagriezieni” bija pieejama ikvienam apmeklētājam bez maksas. Latvijas Nacionālā bibliotēka vērsās pie Latvijas Pašvaldību savienības ar lūgumu nodrošināt interesentiem transporta iespējas nokļūšanai no reģioniem uz Rīgu un atpakaļ.</p> <p>Kopumā ar izglītības programmu izstādei tika piesaistīti 2142 skolēni no visas Latvijas – Rīgas, Preiļiem, Liepājas, Ventspils, Tukuma, Saldus, Ādažiem, Dobeles, Ikšķiles u.c. pilsētām; pavadošos pasākumus – ekskursijas un lekcijas pieaugušajiem apmeklēja 1300 cilvēku.</p> <p>Līdz ar to pasākums tika orientēts uz šādām Latvijas simtgades svinību plānošanas dokumentos definētajām mērķauditorijas kategorijām: jaunieši, ģimenes ar bērniem, seniori, Latvijas mazākumtautību un reģionu iedzīvotāji, cilvēki ar īpašām vajadzībām, tautieši ārvalstīs un ārvalstu viesi.</p>
<p>4. Sadarbības partneri (t.sk. reģionu, pilsoniskās sabiedrības u.c. pārstāvji)</p>	<p>Organizācijas vadība Alain Colas, Bibliothèque Nationale et universitaire de Strasbourg Hanns Jörg Kowark, Württembergische Landesbibliothek, Stuttgart</p> <p>Koncepcija Madeleine Zeller, Benoît Jordan, Matthieu Arnold</p> <p>Eksponātu apraksti Madeleine Zeller, Benoît Jordan, Christian Herrmann, Beat Föllmi, Matthieu Arnold, Andris Levāns, Gustavs Strenga</p> <p>Animācija <i>Cube</i>, Reinis Anziķis, Uldis Brīze, Edgars Kuzmins, Ieva Ose, Toms Segliņš, Kristaps Šteimanis</p> <p>Foto un video Kristis Luhaers</p> <p>Mūzika un audio ieraksti Guntars Prānis, Larisa Bulava, grupas <i>Schola Cantorum Riga</i> un <i>Fabella Ensemble</i>, Rīgas Doma koris, Varis Kurmiņš</p> <p>Izstādes tehniskais iekārtojums SIA “Dekorāciju darbnīca”</p>
<p>5. Pasākumu rezultātu ilgtspēja /paliekošā vērtība</p>	<p>Izpratne par reformācijas sniegto ieguldījumu latviešu valodas attīstībā un valstiskās neatkarības iegūšanā, vēsturisko norišu izpratne valsts veidošanās procesā.</p> <p>Līdz ar to pasākuma norise kalpo šādiem paliekošo vērtību veidiem:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - radītas jaunas zināšanas, priekšstati un izpratne par Latvijas vēsturi, kultūras un latviešu valodas vēsturi; - nostiprināts lepnums par Latvijas valsti; - radīta jauna kultūras pieredze un emocijas; - aktualizēts un radīts jauns (tostarp digitāls) mantojums; - radītas jaunas idejas un koprades formas; - ieguldījums valsts tēla popularizēšanā un atpazīstamības veicināšanā ārvalstīs.
<p>6. Pasākuma publicitāte (t.sk. iespieddarbu, reklāmu, publisko paziņojumu izvietošana <i>(piemēram, tīmekļa vietnes adrese, laikraksta, mediju, raidījuma nosaukums utt.)</i>)</p>	<p>Izstāde izraisīja rezonansi publiskajā vidē un pievērsa uzmanību reformācijai kā kultūras fenomenam, Martinam Luteram kā personībai un reformācijai ietekmei uz latviešu kultūras attīstību. Lai arī tas nebija formulēts kā primārais projekta mērķis, izstādes atklāšana 2017. gada 31. oktobrī kļuva par medijos vispamanāmāko reformācijas sākuma 500 gadu atceres pasākumu Latvijā. Izstāde sasniedza skatītājus ne tikai klātienē, LNB izstāžu zālē, bet saistībā ar izstādi veidotie raidījumi un sižeti Latvijas Radio, kā arī raksti laikrakstos un interneta medijos, sasniedza plašu auditoriju.</p> <p>Izstādes popularizēšanai tika sagatavotas un īstenotas dažādas reklāmas un publicitātes aktivitātes: Izstādes komunikācijas materiāli A1 un A2 plakātu formā un A5 kartiņu formā, kas tika izplatītas pilsētvidē, izstādes reklāma 2 Visual media ekrānos (01.11.2017.-04.02.2018.).</p> <p>Kā atsevišķs informācijas kanāls tika izmantoti tiešo e-pastu sūtīšana Latvijas evaņģēliski luteriskajām draudzēm, Latvijas publiskajām un skolu bibliotēkām, dažādām augstskolām un to fakultātēm, Rīgas skolām un Rīgas domes senioru centriem.</p>
<p>7. Cita informācija <i>(kas bija būtiska pasākuma īstenošanā)</i></p>	

II. Pasākuma īstenošanas finansiālie rādītāji

euro

Izdevumu klasifikāciju kodi atbilstoši ekonomiskajām kategorijām	Izdevumu klasifikāciju kodu atbilstoši ekonomiskajām kategorijām nosaukums	Plāns	Izpilde	Starpība*
1	2	3	4	5=3-4
1000-9000	Izdevumi - kopā	20 404	20 403	1
1000-4000; 6000-7000	Uzturēšanas izdevumi	20 404	20 403	1
1000-2000	Kārtējie izdevumi	20 404	20 403	1
1000	Atlīdzība	4 733	4 732	1
2000	Preces un pakalpojumi	15 671	15 671	0
3000	Subsīdijas un dotācijas un sociālie pabalsti			
7100-7500	Uzturēšanas izdevumu transferti			
7310	Valsts budžeta uzturēšanas izdevumu transferti			

	pašvaldībām noteiktam mērķim			
7350	Valsts budžeta transferti valsts budžeta daļēji finansētām atvasinātām publiskām personām un budžeta nefinansētām iestādēm noteiktam mērķim			
5000; 9000	Kapitālie izdevumi			
utt.				

* Starpības pamatojums

Ministrijas vai citas centrālās valsts iestādes vadītājs:

_____ (amats, vārds, uzvārds, paraksts)

Sagatavotājs: _____ Projektu koordinatore Marta Dziluma
(amats, vārds, uzvārds)

Tālrunis: 26683038

E-pasts: marta.dziluma@lnb.lv